

کردشگری خلاق

سازمان توسعه و همکاری اقتصادی

ترجمه:

ساراسادات مکیان

مرتضی بذرافشان

(عضو هیأت علمی مجتمع آموزش عالی بم)

شابک: 978-964-2827-55-8 :

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۶۵۸۲۲

عنوان و نام پدیدآور : گردشگری خلاق / سازمان توسعه همکاری اقتصادی؛ ترجمه ساراسادات مکیان، مرتضی

بذرافشان؛ ویراستار مریم صداقت.

مشخصات نشر : تهران، مهکامه، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری : ۱۴۴ ص، ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.

یادداشت : عنوان اصلی: Tourism and creative economy, 2014

موضوع : گردشگری Tourism

موضوع : کالاهای فرهنگی -- صنعت و تجارت Cultural industries

رده‌بندی دیویی : ۳۳۸/۴۷۹۱

رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۵/۱۱۴۴ G1۵۵

شابک: مکیان، ساراسادات، ۱۳۶۷ - مترجم

بذرافشان، مرتضی، ۱۳۶۳ - مترجم

سازمان همکاری و توسعه اقتصادی Organization for Economic Cooperation and Development

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

نام کتاب: گردشگری خلاق

مترجمان: ساراسادات مکیان - مرتضی بذرافشان

ناشر: مهکامه

ویراستار: مریم صداقت

ناظر چاپ: بهزاد ربیعی فراهانی

لیتوگرافی: نقش

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۶

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۸۲۷-۵۵-۸

مراکز پخش: ۱- تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، نرسه، خیابان ولیعصر، کوچه انوری، پلاک ۸، طبقه دوم،

نشر و پخش مهکامه

تلفن: ۶۶۴۹۷۰۵۰ - ۶۶۴۸۸۲۰۳

۲- تهران، میدان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و اردیبهشت، کتابفروشی آگاه

تلفن: ۶۶۴۶۷۳۲۳ - ۶۶۴۶۰۹۳۲

پست الکترونیکی: en_mahkame@yahoo.com

www.mahkame.com

نمایندگی‌های شهرستان:

۱- اهواز: خیابان حافظ، بین سیروس و نادری، کتابفروشی رشد، تلفن: ۳- ۲۲۱۷۰۰۰ (۰۶۱۳)

۲- مشهد: خیابان سعدی، پاساژ مهتاب، کتابفروشی درخشش، تلفن: ۳۲۲۵۱۹۲۳ (۰۵۱)

۳- اصفهان: خیابان چهارباغ عباسی، مجتمع چهارباغ، زیرزمین، پلاک ۲۶، تلفن: ۳۲۲۳۸۸۵۶ (۰۳۱)

۴- یزد: خیابان فرخی، جنب مجتمع ستاره، کتابفروشی فدک، تلفن: ۳۶۲۲۷۴۷۵ (۰۳۵)

۵- شیراز: خیابان ملاصدرا، نبش خلیلی، کتابفروشی خوارزمی، تلفن: ۳۶۴۷۳۷۷۱ (۰۷۱)

۶- تبریز: فلکه دانشگاه، ابتدای خیابان دانشگاه، کتابفروشی علامه، تلفن: ۳۳۳۴۱۶۶۹ (۰۴۱)

آدرس کانال انتشارات مهکامه: telegram.me/mahkamepublishers

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۹	مقدمه مترجمان
۱۱	پیش‌گفتار
۱۳	سیاست‌های فعال برای گردشگری خلاق
۱۵	فصل اول: گردشگری خلاق: مفاهیم کلیدی و رویه‌های سیاست‌گذاری
۱۹	ظهور گردشگری خلاق
۲۷	سیاست‌گذاری توسعه گردشگری خلاق
۲۸	توسعه محتوای خلاق
۳۱	پیوند خلاقیت به مکان
۳۴	ترویج منابع جدید برای ایجاد ارزش افزوده
۳۵	توسعه دانش و ظرفیت‌سازی
۳۶	توسعه شبکه‌ها و خوشه‌ها
۴۱	منابع
۴۳	فصل دوم: صنایع خلاق در اقتصاد دانشی
۴۴	تعریف صنایع خلاق
۵۶	افزایش رشد اقتصادی و اشتغال‌زایی

۶۴ برانگیختن نوآوری و شبکه‌های دانش

۶۵ بازسازی مناطق شهری و روستایی

۶۸ منابع

۷۵ فصل سوم: گردشگری خلاق منبعی برای رشد

۷۶ از گردشگری فرهنگی تا گردشگری خلاق

۸۱ تنوع بخشی به گردشگری از طریق خلاقیت

۹۴ توسعه ارتباطات و هم‌افزایی بین خلاقیت و گردشگری

۹۶ روندهای در حال ظهور گردشگری خلاق

۱۰۱ رویکردهای سیاست‌گذاری برای تولید ارزش

۱۰۳ منابع

۱۰۷ فصل چهارم: سیاست‌ها و راه‌آنها توسعه گردشگری خلاق

۱۰۸ رویکردهای دولتی هماهنگ و یکپارچه

۱۱۶ خلق نوآوری و تجربه

۱۲۲ شرکت‌های کوچک و متوسط و کارآفرینی

۱۲۵ توسعه شبکه‌ها و خوشه‌ها

۱۳۴ برندسازی مکان و ترویج

۱۴۱ منابع

مقدمه

این کتاب بر اساس گزارش کمیسیون گردشگری سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی پیرامون ارتباطات و هم‌افزایی‌های بین گردشگری و صنایع خلاق نگاشته شده است. حمایت مالی از این اثر توسط وزارت فرهنگ، ورزش و گردشگری کره جنوبی صورت گرفته است. هدف از این گزارش که در سال ۲۰۱۴ تهیه شده است درک بهتر از رابطه‌ی در حال شکل‌گیری بین گردشگری و بخش‌های خلاق و حمایت از توسعه سیاست‌های کاربردی در این زمینه است. اساس آن کارهای قبلی سازمان توسعه و همکاری اقتصادی با عناوین اثرات فرهنگ بر گردشگری (۲۰۰۹) و تجربه غذا و گردشگری (۲۰۱۲) است. این سازمان اخیراً تاثیر اقتصادی صنایع خلاق را مجدداً مورد خطاب قرار داده و بر شکل‌گیری ارتباطات بین گردشگری و خلاقیت تاکید کرده است.

رابطه بین فرهنگ و گردشگری یکی از منابع اصلی رشد گردشگری در دهه‌های اخیر بوده است. در سال‌های اخیر ما شاهد اهمیت روزافزون خلاقیت به عنوان تکمیل‌کننده‌ی مدل‌های متعارف گردشگری فرهنگی مبتنی بر میراث و متعاقباً شکل‌گیری نوع جدیدی از گردشگری مبتنی بر میراث ناملموس و خلاقیت بوده‌ایم. در این کتاب به بررسی ظهور گردشگری خلاق و فرصت‌های ایجاد ارزش افزوده از طریق ادغام گردشگری و خلاقیت می‌پردازیم. صنایع خلاق فرصت‌هایی جذاب برای رشد و توسعه گردشگری فراهم می‌کنند. از جمله‌ی این فرصت‌ها می‌توان به ایجاد

تقاضای گردشگری، توسعه محصولات جدید گردشگری خلاق، ارتقاء جذابیت و کیفیت مقصد، حمایت از صنایع خلاق و تهییج صادرات خلاق اشاره کرد. توسعه چارچوب‌های سیاست‌گذاری کافی برای تقویت ظهور رابطه بین چالش‌ها و سیاست‌های فعال و درک منافع بالقوه مورد نیاز است.

ترکیبی از مطالعات کتابخانه‌ای و مطالعات موردی از کشورهایی مانند استرالیا، اتریش، فرانسه، فنلاند، ایتالیا، ژاپن، کره جنوبی، هلند، نیوزلند، پرتغال، جمهوری چین و ایالات متحده در این کتاب استفاده شده است. نحوه انتخاب مطالعات موردی بر اساس عواملی مانند مباحث سیاست‌گذاری و پراکندگی جغرافیایی بوده است. مطالعات موردی نشان‌دهنده ابعاد مختلفی از رویکردهای جدید در ایجاد ارزش هستند.

سازمان توسعه و همکاری اقتصادی

مقدمه مترجمان

گردشگری (حلاق) عنوان یکی از مباحث نوین صنعت گردشگری امروزه مورد توجه بسیاری از برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران گردشگری است. از گردشگری خلاق به عنوان عصر جدید توسعه گردشگری نام می‌برند و همانگونه که در مطالعات موردی این کتاب نیز آمده است، بسیاری از کشورها در حال تدوین و اتخاذ سیاست‌ها و راهبردهای توسعه این نوع از گردشگری می‌باشند. آنچه که در این اثر به عنوان گزارش سازمان توسعه و سمندر اقتصادی بیش از هر چیز دیگری به چشم می‌خورد تاکید بر سیاست‌گذاری و بندسازی از طریق گردشگری خلاق و اثرات اقتصادی این نوع از گردشگری است. توسعه رافرنر گردشگری خلاق در جهان و پیش‌بینی روند رو به رشد آن در کشور عزیزمان ایران را بر آن داشت که کتابی در این مورد ترجمه کنیم. بررسی‌های اولیه نشان داد که گزارش سازمان توسعه و همکاری اقتصادی پیرامون اقتصاد و گردشگری خلاق که در سال ۲۰۱۴ منتشر شده است می‌تواند نیاز به محتوای آموزشی مربوط به خلاقیت را تا حدودی برطرف کند. لذا ترجمه آن را با مشورت انتشارات مه‌کامه آغاز کردیم.

این گزارش در ۲ بخش ظهور گردشگری خلاق و مطالعات موردی تدوین شده بود که در ترجمه بخش دوم آن یعنی مطالعات موردی ترجمه نشده است. امید می‌رود در آینده کتابی با محوریت مطالعات موردی جمهوری اسلامی ایران توسط پژوهشگران چاپ و در اختیار علاقه‌مندان قرار بگیرد. از این‌رو برگردان چهار فصل

بخش اول آن تحت عناوین بررسی مفاهیم اصلی و رویه‌های سیاست‌گذاری، صنایع خلاق در اقتصاد دانشی، گردشگری خلاق به عنوان منبع رشد و سیاست‌ها و راهکارهای توسعه گردشگری خلاق پیش‌روی شما است.

در پایان برخورد لازم می‌دانیم از زحمات تمامی دوستانی که در فرایند ترجمه و چاپ این کتاب ما را یاری‌رسان بوده‌اند تشکر و قدردانی کنیم. از مدیریت انتشارات مهرکامه به دلیل حمایت‌ها و پیگیری‌های لازم و از سرکارخانم مریم صداقت به دلیل بازخوانی این برگردان و ارائه نکات و نظرات ارزشمند کمال تشکر را داریم. امید می‌رود که اساتید و پژوهشگران گردشگری با نقد و بررسی سنجیده خود، کاستی‌های ترجمه این کتاب را به مترجمان و یا انتشارات بازتاب دهند تا با دریافت دیدگاه‌های ارزشمند آن، برای مطالب چاپ‌های بعدی کتاب افزوده شود. امیدواریم این اثر مورد قبول علاقه‌مندان و دلسوزان صنعت گردشگری واقع شود.

سarasادات مکیان - مرتضی بذرافشان

پائیز ۱۳۹۵

بیش گفتار

صنایع خلاق نقش مهم و اساسی در تولید، تبدیل و انتشار دانش ایفا می‌کنند. تجارت جهانی صنایع خلاق با ۸/۸ درصد رشد در سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۱، به صورت کلی سبب به اعتماد جهانی توسعه‌ی بیشتری داشته است. این صنایع از توانایی بالقوه‌ای برای تحریک رشد اقتصادی و اشتغال‌زایی، حمایت از نوآوری و کارآفرینی، کمک به احیاء شهرها و روستاها و افزایش صادرات برخوردارند.

صنایع خلاق این گونه تعریف می‌شوند: فعالیت‌های خلاق دانش‌محوری که تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان و مکان‌ها را با استفاده از فناوری و با به کارگیری استعداد و مهارت در جهت تولید محصولات فرهنگی شامل موسیقی، ارتباط، محتوا و تجارب خلاق به یکدیگر پیوند می‌دهد. صنایع خلاق بخش‌های مختلفی از جمله تبلیغات، نقاشی متحرک، معماری، طراحی، فیلم، بازی، خوراک، موسیقی، هنرهای نمایشی، نرم‌افزارها و بازی‌های تعاملی، رادیو و تلویزیون را شامل می‌شوند.

پیوند و هم‌افزایی صنایع خلاق با گردشگری باعث رشد قابل توجهی در تقاضا و توسعه محصولات، تجارب و بازارهای جدید شده است. ادغام محتوای خلاق با تجارب گردشگری می‌تواند با به وجود آوردن بازارهای هدف جدید،

بهبود تصویر مقصد و رقابت و حمایت از رشد صنایع و صادرات خلاق، باعث ایجاد ارزش شود.

گردشگری خلاق به عنوان رویکردی جدید در توسعه و بازاریابی گردشگری، در کل مفهوم گردشگری را بسط داده و مدل های متعارف گردشگری فرهنگی مبتنی بر میراث را به مدل های جدید گردشگری خلاق مبتنی بر خلاقیت های معاصر، نوآوری، مفاهیم ناملموس تغییر داده است. همچنین گردشگری خلاق مستلزم همکاری با طیف گسترده ای از فعالان صنعت گردشگری است که این همکاری به جای ایجاد رنج های ارزش^۱، منجر به گسترش شبکه های ارزش^۲ می شود. تجارب گردشگری خلاق محتواهای خلاق گوناگون را با یکدیگر ترکیب می کند و با شیوه های زندگی خلاق، هم در مقصد و هم در خارج از آن، به صورت مجازی و از طریق فناوری های جدید تعامل دارد.

تغییر رویه به سمت مفاهیم ملموس، به تولید محصولات خلاق با قابلیت جابه جایی بیشتر و وابستگی کمتر به مکان منجر می شود. البته این تغییرات متعاقباً باعث ایجاد چالش های جدیدی در زمینه سیاست گذاری و در تقابل با فرهنگ ملموس می شوند. افزون بر این، مفاهیم ناملموس این فرصت را فراهم می آورند تا بتوان از مزیت زمینه های خلاق جدید برای تولید محصولات یا تجارب نو و گسترش بازار، به کارگیری فناوری جدید و توزیع مفاهیم خلاق به صورت گسترده تر استفاده کرد. قابلیت ایجاد ارزش افزوده ای این گونه فعالیت ها را می توان با اتخاذ اقداماتی به منظور پشتیبانی از توسعه محتوا، پیوند خلاقیت با مکان، ایجاد دانش، افزایش ظرفیت و بهبود شرایط تشکیل شبکه ها یا خوشه ها ارتقاء داد.

استراتژی ها و رویکردهای سیاست گذاری یکپارچه ای در سه سطح ملی، منطقه ای و محلی در خصوص سرمایه گذاری بر روی فرصت های رشد و توسعه

1. Value chains

2. Value networks

حاصل از همگرایی گردشگری و صنایع خلاق در حال تدوین می‌باشد. هرچند بررسی سیاست‌های تدوین شده و اقدامات صورت گرفته‌ی فعلی نشان می‌دهد این پیوندها هنوز به طور کامل توسعه نیافته‌اند و میزان آگاهی از این پتانسیل برای رشد و نوآوری کماکان محدود است.

توسعه گردشگری خلاق سازمان‌های ملی گردشگری، مسئولین و سازمان‌های مدیریت مقاصد را درگیر می‌سازد. چالش مورد نظر تنها آگاه بودن از صنایع خلاق و چگونگی پیوند آن‌ها با گردشگری نیست، بلکه توجه کردن به تغییرات اساسی است که در روش‌های خلاق ایجاد می‌شوند. به منظور جذب فرصت‌های اثربخش که با روش خلاقیت و گردشگری منجر به ایجاد ارزش می‌شوند، به رویکردهایی فعال در مینا سیاست‌گذاری نیاز است.

سیاست‌های فعال برای گردشگری خلاق

برای پی بردن به تأثیرات بالقوه‌ی حاصل از پیوند گردشگری با صنایع خلاق، به رویکردهای جدیدی در سیاست‌گذاری نیاز داریم تا از طریق آن‌ها بتوان با ماهیت ناملموس و پراکنده‌ی تجارب خلاق بیشتر آشنا شد. همچنین سازوکارهایی به منظور افزودن خلاقیت به مقصدها و بازدیدها مورد نیاز است.

- با رویکردهای یکپارچه در زمینه سیاست‌گذاری می‌توان سازمان و منابع صنعت گردشگری را با هدف حمایت از همکاری‌های بین‌بخشی و تشویق همگرایی و نوآوری با یکدیگر پیوند داد. دولت‌ها می‌توانند نقشی اصلی در توسعه گردشگری خلاق، به‌ویژه حمایت از شبکه‌های خلاق، تقویت خوشه‌های خلاق و ترویج کارآفرینی ایفا کنند.

- بخش خصوصی در توسعه مفاهیم خلاق جذاب که قابلیت توزیع در بخش‌های مختلف را دارند، پیش‌تاز است. سازمان‌های گردشگری باید نقش پررنگ‌تری را در تولید و توزیع محتوا بر عهده بگیرند؛ بنابراین توسعه دانش

- و مهارت‌های مرتبط با صنایع خلاق مورد نیاز است، ضمن این‌که رویکردهای مشارکتی بین بخش دولتی - خصوصی نیز اهمیت ویژه‌ای دارند.
- مصرف‌کنندگان نیز با توسعه تجربه‌ها و محتواهای خلاق و به اشتراک‌گذاری دانش و مهارت‌های مرتبط با ایجاد چنین تجربه‌هایی، نقش مهمی بر عهده دارند؛ بنابراین سیاست‌های مربوطه باید تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان و مکان‌ها را در جهت ایجاد ارزش هم‌راستا سازد.
 - با برندسازی مکان‌ها و تجارب گردشگری می‌توان فعالیت‌های خلاق را با مقصد^۱ مرتبط ساخت و از توسعه تجربه‌های گردشگری خلاق حمایت داد. با استفاده از داستان‌هایی که توسط فناوری‌های جدید و پوشش‌های^۱ بازاریابی^۱ - مایت می‌شوند می‌توان مفاهیم را به خوبی ارائه کرد و تعامل با مصرف‌کنندگان^۱، با برقرار ساخت.
 - توسعه و استفاده از فناوری‌های جدید و رسانه‌های دیجیتال در شکل‌دهی و ارائه مفاهیم خلاق و تجارب^۱ گردشگری و همچنین اتصال عناصر گوناگون زنجیره‌ی ارزش خلاق به یکدیگر حائز اهمیت می‌باشند.